

TEXTIEL: KLUCHT OF TREURSPEL?

Miljoenen T-shirts, truien, broeken, blouses en beha's mogen Europa niet in. Ze waren al een jaar geleden besteld, vaak lang geleden betaald, maar hun importeurs hadden de pech dat ze pas na 11 juli vanuit China verzonden werden. Zoals altijd betaalt de consument het gelag: geringere keuze en prijzen die 30% te hoog zijn. Wie doet ons dit aan?

Productie van textiel is arbeidsintensief, zodat arme landen, met lage lonen, een comparatief voordeel hebben. Daar houden de fabrikanten hier niet van. Om de concurrentie beperkt te houden, zorgden ze ervoor dat landen als China slechts kleine hoeveelheden kleding naar Europa en de VS mochten exporteren. In 1995 werd echter afgesproken dat vanaf 2005 de handel vrij zou zijn en dat vanaf 2001 de quota langzaam mochten stijgen.

De markt deed zijn werk. De quota liepen vol, onze industrie kwam onder druk. In 2003 werkten in heel Europa 2,5 miljoen mensen in de textielindustrie. In 2004 gingen 165.000 banen verloren. Dit jaar werd Europa overspoeld door een tsunami van Chinese textiel. In Frankrijk gingen per maand 2000 arbeidsplaatsen verloren. Handelaren en consumenten profiteerden. Hennes & Mauritz maakte in het eerste kwartaal van dit jaar 30% meer winst dan vorig jaar.

De geschiedenis herhaalt zich. Lang geleden produceerde ook Nederland textiel. In het begin van de vorige eeuw werkte de helft van de Tilburgse beroepsbevolking in deze sector. Tussen 1950 en 1970 waren er 12.000 kruikenzeikers. Toen kwam de concurrentie uit Italië en ging het snel bergafwaarts. In 10 jaar tijd verloor 90% van de arbeiders zijn baan. Velen raakten werkloos. Vaak voor langere tijd.

De banen die toen in Italië ontstonden, zullen nu verloren gaan. Niet omdat de textielbaronnen in de landen rond de Middellandse Zee het niet zagen aankomen, maar omdat ze weigerden zich aan de omstandigheden aan te passen. Ook omdat ze wisten dat politici hen zouden beschermen. Banen gaan sneller verloren dan nieuwe gecreëerd worden en bij hoge werkloosheid worden politici niet herkozen. Ze kiezen er dus voor banen te beschermen, ook als die niet langer sociaal rendabel zijn.

De Franse President Chirac was de eerste die toegaf aan de lobby van vakbonden en producenten. Hij stelde voor de quota opnieuw in te voeren omdat de markt verstoord werd. De regeringen van de andere textielproducerende landen sloten zich snel bij hem aan. En Nederland? Nederland deed niets, net als de andere landen zonder eigen textielindustrie. Niemand stemde tegen hoewel de Noordelijke EU-landen toch voldoende stemmen hadden om Chirac's voorstel te blokkeren. Van een Minister van een land dat vrijhandel preekt en die zegt dat het consumentenbelang boven alles gaat, hadden we meer kunnen verwachten.

De angsthazerij bij onze politici leidde tot nieuwe invoerbepalingen. Gelukkig wordt de markt vanaf 2008 echt vrij. Daar kunnen zelfs politici geen stokje voor steken. Dat consumenten drie jaar iets meer moeten betalen is niet zo heel erg. Handelaren zijn slechter af. Zij konden niet voorzien dat dit jaar de regels tijdens het spel veranderd zouden worden. Ze hebben ingekocht, maar mogen niet verkopen. Tot 12 juni van dit jaar mochten zij er vanuit gaan dat er geen quota zouden zijn. Het niet toelaten van truien die vóór die dag besteld zijn is onbehoorlijk bestuur.

Protectionisme. Er is niets nieuws onder de zon. Adam Smith wond zich er al over op. Ook in tabloidformaat zal deze krant er vol mee staan. Realiseer u steeds dat het niets oplost, maar de problemen slechts verschuift en verergert.

Eric van Damme

(Hoogleraar economie CentER en directeur TILEC, het Tilburg Center for Law and Economics, Universiteit van Tilburg.)